

**Рішення спеціалізованої вченої ради ДФ 120.053.2026/ ID 16474
про присудження ступеня доктора філософії**

Здобувач ступеня доктора філософії ДОЛГОНОСЕНКО Владислав Віталійович народився 30 травня 1996 року. Громадянин України. Освіта вища: у 2020 році отримав диплом магістра за спеціальністю «Соціальна робота» в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова. Навчався в аспірантурі з 2022 року в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова та успішно виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Психологія».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 120.053.2026 утворена наказом ректора Одеського національного університету імені І.І. Мечникова від № 59/ОД від «01» липня 2026 року у складі:

Голови спеціалізованої вченої ради – Наталії РОДІНИ, доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри психодіагностики та клінічної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Рецензентів:

Анастасії КУРОВОЇ, доктора психологічних наук, доцента, професора кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Маргарити КРЕМЕНЧУЦЬКОЇ, кандидата психологічних наук, професора, професора кафедри психодіагностики та клінічної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Опонентів:

Юлії БОХОНКОВОЇ, доктора психологічних наук, професора, завідувача кафедри психології та соціології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Вікторії КУТЄПОВОЇ-БРЕДУН, кандидата психологічних наук, доцента, доцента кафедри загальної і соціальної психології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

на засіданні 27 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань з 05 Соціальні та поведінкові науки Долгоносенку Владиславу Віталійовичу на підставі публічного захисту дисертації «Психологічні складові прокрастинації особистості» за спеціальністю 053 Психологія.

Дисертацію виконано у Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова

Науковий керівник - Кононенко Оксана Іванівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного українською мовою. У дисертації містяться нові науково обґрунтовані результати дослідження. Дисертантом вперше теоретично обґрунтовано та емпірично верифіковано структурно-функціональну модель психологічних складових прокрастинації особистості як інтегративного

утворення, що поєднує когнітивні, мотиваційні, емоційно-регуляторні та поведінкові компоненти; здійснено кластерну типологізацію прокрастинаційної поведінки студентів і виокремлено психологічні типи прокрастинації – «адаптивні реалісти», «унікальні тривожні» та «мотиваційно аморфні»; розроблено, впроваджено та емпірично перевірено програму психокорекційного впливу, спрямовану на зниження рівня прокрастинації та оптимізацію її психологічних складових; удосконалено наукові уявлення про психологічну природу прокрастинації як специфічного різновиду поведінки у структурі особистості, методичні підходи до емпіричного дослідження прокрастинації шляхом поєднання стандартизованого психодіагностичного інструментарію, кластерного аналізу, експериментального дизайну та багатфакторного статистичного опрацювання даних, підходи до психологічної інтерпретації взаємозв'язків між прокрастинацією, тривожністю, внутрішньою мотивацією, часовою перспективою, перфекціонізмом і самоефективністю; способи диференційованого добору психокорекційних засобів відповідно до типологічних особливостей прокрастинаційної поведінки; подальшого розвитку набуло теоретико-методологічне осмислення прокрастинації як багатовимірного соціально-психологічного феномена; положення про роль мотиваційних, емоційно-регуляторних і когнітивних чинників у формуванні та підтриманні прокрастинаційної поведінки; уявлення про можливості психокорекційного впливу на прояви прокрастинації у студентської молоді та наукові положення щодо застосування кластерного підходу як засобу виявлення внутрішньої неоднорідності осіб із різними проявами прокрастинації та підвищення адресності психокорекційної роботи.

Дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024).

Здобувач має 7 публікацій за темою дисертації, з яких з яких 4 статті у наукових фахових виданнях із психології, з них 4 статті у наукових фахових виданнях з психології, включених до переліку, затверджених МОН України та 3 публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій:

1. Долгоносенко В. В. Прокрастинація як чинник емоційного ставлення до майбутнього. Психологія та соціальна робота. 2022. Вип. 1–2 (55–56). С. 38–46. URL: <https://psysocwork.onu.edu.ua/article/view/286664>
2. Долгоносенко В. В. Прокрастинація як ознака дезадаптації особистості. Наукові перспективи. Серія «Психологія». 2024. № 6 (48). С. 871–881. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/12811/12873>
3. Долгоносенко В. В., Кононенко О. І. Рефлексивно-інтроспективний компонент прокрастинації: когнітивні основи та часові деформації особистості. Наукові перспективи. Серія «Психологія». 2025. № 8 (62). С. 1303–1314. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/28234/28197>
4. Долгоносенко В. В. Вплив емоційно-мотиваційних факторів на розвиток

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Курова Анастасія Володимирівна доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Оцінка позитивна. Висловлені рецензентом зауваження:

1. Окремі положення дисертації, присвячені інтерпретації результатів кореляційного та факторного аналізу, могли б бути представлені більш розгорнуто із поглибленим обговоренням їх співвідношення з результатами сучасних зарубіжних досліджень.

2. Незважаючи на достатню репрезентативність вибірки, емпіричне дослідження проводилося переважно серед здобувачів вищої освіти одного закладу освіти, що дещо обмежує можливість узагальнення отриманих результатів на інші соціальні та вікові групи. Доцільним є розширення вибірки у подальших дослідженнях.

3. У висновках зазначено, що зниження прокрастинації найбільшою мірою детермінується зростанням самоефективності та внутрішньої мотивації, однак причинно-наслідковий характер цього зв'язку встановлено на основі кореляційних і дисперсійних даних у межах одного формувального експерименту. Подібні твердження про детермінацію потребують обережнішого формулювання (наприклад, «пов'язане», «супроводжується»), оскільки дизайн дослідження не дозволяє остаточно виключити альтернативні причинно-наслідкові моделі.

Кременчуцька Маргарита Костянтинівна, кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри психодіагностики та клінічної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Оцінка позитивна. Висловлені рецензентом зауваження:

1. Програма психокорекційного впливу описана досить детально щодо змісту й структури блоків, але в роботі не уточнено загальну тривалість програми (кількість занять, їх періодичність, загальний часовий обсяг), що дещо ускладнює оцінку можливостей її практичного впровадження в діяльність психологічної служби закладу вищої освіти.

2. У роботі вибірку було поділено на експериментальну та контрольну групи методом стратифікованої рандомізації (по 60 осіб у кожній), що є методологічно коректним. Водночас не зазначено, чи здійснювався контроль за можливим впливом сторонніх (фонових) чинників протягом періоду формувального експерименту (зокрема, сесійного періоду, інших джерел стресу), які могли додатково вплинути на динаміку показників тривожності та прокрастинації в обох групах.

3. У дисертаційній роботі представлені таблиці, які наочно відображають отримані емпіричні результати. Разом із тим в окремих випадках бажано було б забезпечити більшу однорідність їх оформлення – зокрема щодо підписів і точності посилань на них у тексті роботи.

Бохонкова Юлія Олександрівна, доктор психологічних наук, професор,

завідувач кафедри психології та соціології Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Оцінка позитивна. Висловлені опонентом зауваження:

1. Список використаних джерел значною мірою ґрунтується на класичних працях із проблеми прокрастинації, зокрема дослідженнях С. Lay, J. Ferrari, P. Steel кінця 1980-х – 2000-х рр., що є цілком виправданим з огляду на їх фундаментальне значення. Водночас доцільним було б ширше представити найновіші наукові праці 2023 – 2026 рр., присвячені цифровій прокрастинації та особливостям її прояву в умовах дистанційного навчання, оскільки ці проблеми становлять актуальні напрями сучасного дослідження прокрастинаційної поведінки студентської молоді.

2. Структура трьох виокремлених кластерів («адаптивні реалісти», «унікальні тривожні», «мотиваційно-аморфні») є змістовно обґрунтованою. Водночас назва першого кластера «адаптивні реалісти» може потребувати додаткового пояснення, оскільки ця група характеризується не низьким, а помірним рівнем прокрастинації (57,56 бала). У зв'язку з цим доцільно уточнити, що йдеться про відносно адаптивний профіль саморегуляції порівняно з іншими кластерами, а не про відсутність прокрастинаційних проявів.

3. Практичне значення дослідження представлено переважно у вигляді рекомендацій щодо впровадження комплексної психокорекційної програми, реалізація якої потребує залучення фахівця-психолога. Водночас корисним доповненням до роботи міг би стати стислий блок прикладних рекомендацій і прийомів самодопомоги, які здобувачі вищої освіти могли б самостійно застосовувати поза межами організованої психокорекційної роботи.

4. Висновки до окремих розділів і загальні висновки дисертації подекуди містять близькі за змістом положення та повторюють окремі формулювання. Така змістова узгодженість є цілком закономірною і не становить суттєвого недоліку роботи. Водночас у загальних висновках доцільно було б посилити інтегративний характер узагальнення отриманих результатів і чіткіше відмежувати їх від локальних підсумків, представлених у висновках до відповідних розділів.

Кутепова-Бредун Вікторія Юріївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної і соціальної психології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Оцінка позитивна. Висловлені опонентом зауваження:

1. У роботі використовується широке коло суміжних понять («прокрастинація», «зволікання», «відкладання», «уникнення»), проте їх чітке розмежування між собою розкрито недостатньо послідовно. Зокрема, доцільним було б чіткіше окреслити межу між прокрастинацією як дисфункціональним явищем і свідомим, раціональним відкладанням виконання завдань, що могло б стати корисним доповненням до першого розділу.

2. Емпірична база дослідження обмежена вибіркою з 220 здобувачів вищої освіти одного закладу (ОНУ імені І. І. Мечникова) з вираженою гендерною диспропорцією (близько 70% жінок і 30% чоловіків), що автором не обговорюється як можливе обмеження. У зв'язку з цим залишається відкритим питання, наскільки виокремлені психологічні типи прокрастинації («адаптивні

реалісти», «унікальні тривожні», «мотиваційно аморфні») та встановлені кореляційні залежності є характерними для студентської молоді загалом, а не лише для вибірки конкретного ЗВО. Доцільно було б у тексті роботи окреслити межі генералізації отриманих результатів.

3. Огляд теоретичних підходів до прокрастинації (розділ 1) структуровано переважно за принципом послідовного перелічення позицій різних авторів («дослідник А вважає... дослідниця Б наголошує...»), що, хоча й засвідчує ґрунтовне опрацювання джерел, подекуди ускладнює виокремлення власної аналітичної позиції здобувача щодо співвідношення розглянутих підходів. Підсилення порівняльно-критичного компонента огляду (наприклад, у вигляді узагальнювальної таблиці підходів) покращило б структурованість розділу.

Родіна Наталія Володимирівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психодіагностики та клінічної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Оцінка позитивна, без зауважень.

Здобувач надав обґрунтовані відповіді на висловлені зауваження опонентів та рецензентів, а також на інші питання та показав високий науковий рівень в ході дискусії. Зазначені зауваження не впливають на основні наукові висновки та загальне позитивне враження від дисертаційної роботи.

Результати відкритого голосування:

Подано голосів - п'ять

«За» 5(п'ять) членів ради,

«Проти» - немає,

« Утримались» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 120.053.2026 Одеського національного університету імені І.І. Мечникова присуджує Долгоносенку Владиславу Віталійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої вченої ради

Н. Родіна

Наталія РОДІНА

